

Lapin ilmasto- ja
energiastrategia

Ilmastoviestintä- ja osallisuus- suunnitelma

LAPIN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
rahoittama

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Osallisuus Lapin ilmastotyössä.....	5
3. Lapin ilmastoviestintä	8
4. Kohti ilmastokansalaisuutta	11
5. Lähdeluettelo	15

1. Johdanto

Lapin ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden toteutuminen vaatii, että lappilaiset kokevat ilmastoasian omakseen. Tämän vuoksi ilmasto-kansalaisuuden vahvistaminen on yksi keskeisistä strategisista tavoitteista Lapin ilmastotyössä ja sen huomioiminen ja kehittäminen on ensiarvoista käsillä olevan strategian vaikuttavuudelle. Lapin ilmastoviestintä ja -osallisuussuunnitelman tavoitteena on kehittää ilmastoviestintää ja kannustaa lappilaisia osallistumaan ilmastotyöhön. Ilmasto- ja energiastrategian hillinnän, sopeutumisen ja energia-alan suunnitelmissa painottuvat organisaatioiden ja toimialojen toimenpiteet, mutta viestintä- ja osallisuussuunnitelmalla pyritään vahvistamaan myös ihmisten ja yhteisöjen mahdollisuuksia osallistua ilmastotalkoisiin esimerkiksi tekemällä kestäviä valintoja arjessaan sekä edistämällä näiden äänen kuulumista ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyviä toimia suunnitellessa.

Koko ilmasto- ja energiastrategian valmistelun ajan on pyritty edistämään ilmastotyön monialaista tarkastelua ja eri toimijoiden osallisuutta valmisteluhankkeen resurssien puitteissa. Strategian valmistelun tueksi koottiin yhteen laaja sidosryhmä- ja asiantuntijaverkosto, joka koostui kaikille hankkeen neljälle työpaketille perustetuista asiantuntijatyöryhmistä sekä hankkeen ohjausryhmästä. Säännöllisesti kokoontuviin työryhmiin kuului tutkijoiden ja asiantuntijoiden lisäksi esimerkiksi kolmannen sektorin, kuntien, elinkeinoelämän ja oppilaitosten edustajia. Ryhmähankkeen toteuttajat vastasivat työryhmien työskentelystä omien työpakettiensa mukaan ja työryhmät kokoontuivat valmistelun aikana säännöllisesti.

Strategiaan annetun työpanoksen lisäksi työryhmien sisällä tapahtui jäsenten välistä verkostoitumista ja tiedonvaihtoa esimerkiksi eri organisaatioissa tehtävästä ilmastomuutokseen ja kestäväyyteen liittyvästä kehittämisestä, hankkeista ja tutkimuksesta. Työryhmien aikana saadun sanallisen palautteen mukaan erityisesti työnkuvassaan vähemmän juuri ilmastoaiheita käsittelevät asiantuntijat ovat saaneet paljon uutta tietoa ja ajatuksia vietäväksi omaan työhönsä. Työryhmiltä elokuussa 2025 kerätyn palautekyselyn mukaan työryhmätyöskentelyä arvioitiin tärkeäksi ja toimivaksi, mutta ongelmaksi nostettiin työryhmien välisen vuorovaikutuksen vähäisyys.

Yksi strategian työryhmistä oli valmistelua läpileikkaavaan Viestintä, osallisuus ja oikeudenmukaisuus -työpaketin asiantuntijatyöryhmä. Tämän ryhmän jäsenet tukivat osaamisellaan strategiahankkeen viestintää ja viestinnän suunnittelua, jakoi näkemyksiään ja kokemuksiaan osallistamisen mahdollisuuksista ja haasteista, sekä antoi eväitä strategiaprosessiin ja sen mahdollisimman oikeudenmukaiseen toteutukseen. Työryhmässä käsiteltiin Lapin ilmastotyötä ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuuteen liittyvistä näkökulmista¹, jotka juuri Lapin ilmastotyössä ovat merkityksellisiä. Työryhmän näkemyksiä vietiin osaksi muiden työpakettien valmistelua. Esimerkiksi matkailun päästöjä, joiden laskentaan ei vielä ole olemassa riittäviä laskentamenetelmiä, on tietopohjan puutteista huolimatta käsitelty Ilmastomuutoksen hillintäsuunnitelmassa TP4 työryhmän aloitteesta.

Strategiahankkeen ja sen asiantuntijatyöryhmien työskentelyn aikana maakunnan ilmastotyöstä on pyritty muodostamaan kokonaiskuvaa, mitä

on syytä jatkaa myös tulevaisuudessa. Hankkeen aikana aloitettu monialainen verkostomainen yhteistyö vahvistaa ilmastotyön vaikuttavuutta, sillä ilmastomuutos ei ilmiönä tunne sektorirajoja vaan muuttaa Lapin koko toimintaympäristöä suoraan ja välillisesti lukuisilla strategiassa tunnistetuilla tavoilla. Tulevaisuuden haaste osallisuuden ja monialaisen työskentelyn näkökulmasta on kehittää edelleen myös päästövähennys- ja sopeutumistoimenpiteiden yhteistä tarkastelua sekä ristiriitojen tunnistamiseksi että synergiahyötyjen saavuttamiseksi.

Viestinnän ja osallisuuden toimenpiteiden yleistavoitteena on lisätä tieteen, aluekehittäjien, elinkeinojen ja paikallisyhteisöjen välistä vuorovaikutusta osana oikeudenmukaista Lapin ilmastotyötä. Strategian toimenpiteiden oikeudenmukaisuuden toteutumisen kannalta on keskeistä, että sekä ilmastomuutoksen itsensä, sen hillinnän sekä sopeutumistoimenpiteiden yhteisvaikutuksia sekä kumuloituvia vaikutuksia tarkastellaan varhaisessa vaiheessa ja kiinnitetään huomiota esimerkiksi perinteisiin elinkeinoihin, saamelaiskulttuuriin ja luonnon monimuotoisuuteen. Yhteisvaikutusten arviointi tulee vaatimaan monialaista yhteistyötä ja mahdollisesti uusien toimintamallien kehittämistä, jotka edellyttävät aina avointa viestintää, osallisuuden tukemista – sekä yhteistä tahtotilaa ja resursseja.

2. Osallisuus Lapin ilmastotyössä

Lapissa on aktiivisesti tutkittu ja kehitetty osallisuutta ja yhteistyötä kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän parissa viime vuosina. Keskeinen ilmastotyötä ja kestävä kehitys alueellisesti tarkasteleva taho on Vihreän siirtymän jaosto, joka on aloittanut toimintansa vuonna 2022. Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) perustama jaosto edistää, koordinoi ja seuraa Lapin siirtymistä vihreään, kestäväan talouteen. Jaoston työ perustuu vuonna 2021 hyväksyttyyn Lapin Green Deal -tiekarttaan ja sen jäseninä on luonnonvarojen käytön, ilmastomuutoksen ja kiertotalouden asiantuntijoita, kuntien edustajia sekä Lapin elinkeinojen kehittäjiä.² Vihreän siirtymän jaosto on arvioinut vuonna 2025 Lapin vihreän siirtymän edistymistä ja todennut arviointiraportissaan³, että vihreään siirtymään liittyvien investointien oikeudenmukaisuuskysymysten ratkaiseminen ja maankäyttöhankkeiden yhteensovittamisen onnistuminen ovat maakunnalle kriittisiä.

Mikäli maakunnan kehittämisessä halutaan toteuttaa vihreää siirtymää oikeudenmukaisesti ja kestävän kehityksen mukaisesti, on eri toimijoiden osallisuutta edelleen vahvistettava hyödyntäen siihen liittyvää tutkimusta. Osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden vahvistamisen tukena voidaan hyödyntää alueen vahvaa tutkimustoimintaa, jota toteutetaan korkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa ja erityisesti Arktisessa keskuksessa esimerkiksi STN-rahoitteisen Rebound-hankkeen⁴ toimesta.

Osallisuustyötä Lapissa on kehitetty pilotoimalla erilaisia menetelmiä osana aluekehittämisen prosesseja. Esimerkiksi Lapin maaseutuohjelman

2021–2027 valmistelun aikana toteutetuissa skenaarioprosessissa järjestettiin asukkaille osallistavia Erätauko-keskusteluja. Prosessin myötä ilmastomuutos ja kestävyyskriisi tunnistettiin keskeisiksi Lapin maaseutuun vaikuttaviksi megatrendeiksi⁵. Lapissa on myös järjestetty Kansalaisraati ilmastoviisaasta metsien käytöstä vuonna 2022⁶, minkä tuloksena syntyi yhteinen kannanotto Lapin metsien kestävästä käytöstä Vihreän siirtymän jaostolle. Kunnissa asukkaiden osallisuutta edistetään eri tavoin, esimerkiksi osallistavaa budjetointia toteuttamalla mm. Sodankylässä, Ranualla ja Rovaniemellä. Myös kuntien toteuttamat ilmastohankkeet korostavat usein asukkaiden osallisuutta, esimerkkinä Pelkosenniemen kestävän kasvun ohjelma -hanke⁷.

Nuorten osallisuutta laajalti lisäävä maakunnallinen toimielin on lakisääteinen Lapin hyvinvointialueen nuorisovaltuusto, jossa on mukana edustajia kaikkien kuntien nuorisovaltuustoista sekä Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostosta. Nuorten näkökulmaa tuotiin osaksi Lapin ilmastojen ja energiastrategiaa syyskuussa 2025 järjestetyssä Lapin nuorisovaltuuston kuulemisessa, jossa valtuuston jäsenille kerrottiin strategiatyöstä, keskusteltiin ja kerättiin ajatuksia ilmastomuutokseen ja ilmastotyöhön liittyen. Keskeinen viesti oli, että nuoret suhtautuvat ilmastomuutokseen todella huolestuneesti, näkevät lappilaisen luonnon ja sen suojelun tärkeänä ja toivovat heille enemmän mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja vakavasti otetuksi näkemystensä kanssa. Nuorisovaltuuston jäsenten ajatusten pohjalta laadittiin nuorten kannanotto Lapin ilmastojen ja energiastrategiaan, joka julkaistaan strategian liitteenä.

Osallisuuden vahvistamisessa on myös Lapissa huomioitava kattava ja toimelias kolmas sektori ja yhdistyskenttä. Usein paikallinen asukasyhdistys tai metsästysseura on harvaan asutun alueen kylässä viimeinen aktiivisesti toimiva organisaatio, jolla on yhteys paikallisiin asukkaisiin. Aktiivista yhdistystoimintaa on eri puolilla Lappia asukastoiminnan, kulttuuriin, liikunnan ja muun harrastustoiminnan ympärillä. Ilmastokysymyksissä luonto- ja ympäristöjärjestöillä kuten Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirillä ja Pidä Lappi siistinä ry:llä on merkittävä rooli maakunnallisen ilmasto- ja ympäristötyön edistämisessä. Kestävän arjen viestiä tahollaan edistävän Lapin Martat ja paikalliset Marttayhdistykset, 4H-yhdistykset ja Maa- ja kotitalousseurat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt toimivat myös maakunnallisesti ja tekevät ja kehittävät yhteistyötä Lapin hyvinvointialueen kanssa⁸, esimerkiksi Vanhustyön keskusliiton tarjoaman alueellisen korjausneuvonnan muodossa⁹. Lappilaiset kylät ry, joka on maakunnallinen kyläyhdistys, ja SPR Lapin piiri ovat profiloituneet arjen turvallisuuden edistäjinä.

Suurin osa järjestöistä ja yhdistyksistä toimii pienin resurssein ja vapaaehtois pohjalta, mutta niiden yhteisvaikutus Lapin kokoisessa maakunnassakin on todella merkittävä elinvoiman, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden turvaajana. Myös Lapin ilmastonmuutoksen hillintätoimien ja ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelman toimeenpanossa ja siitä viestimisessä yhdistykset ovat keskeinen olemassa oleva toimijataho, jota ei tule jättää huomiotta koska se tavoittaa vahvasti mm. harrastustoiminnan kautta lapsia ja nuoria sekä ikäihmisiä.

Toimenpide-ehdotuksia osallisuuden vahvistamiseksi ilmastotyössä

Huomioidaan osallisuustoimissa eri väestöryhmät

Tässä Lapin ilmasto- ja energiastategiassa on tunnistettu ilmastonmuutokselle haavoittuvia ryhmiä mm. toimialakohtaisesti, mutta moni haavoittuva väestöryhmä on jäänyt myös huomiotta. Lapissa esimerkiksi on ja Lappiin tavoitellaan kansainvälistä työvoimaa ja osaajia, joiden ääni ei ilmastotyön kehittämisessä vielä kuulu. Myös kaikkien haavoittuvien väestöryhmien, kuten sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tai pitkäaikaistyöttömien, kohtaamia ilmastonmuutoksen vaikutuksia ei ole Lappi-tasolla vielä tutkittu ja käsitelty.

Kehitetään osallisuutta vahvistavista menetelmistä

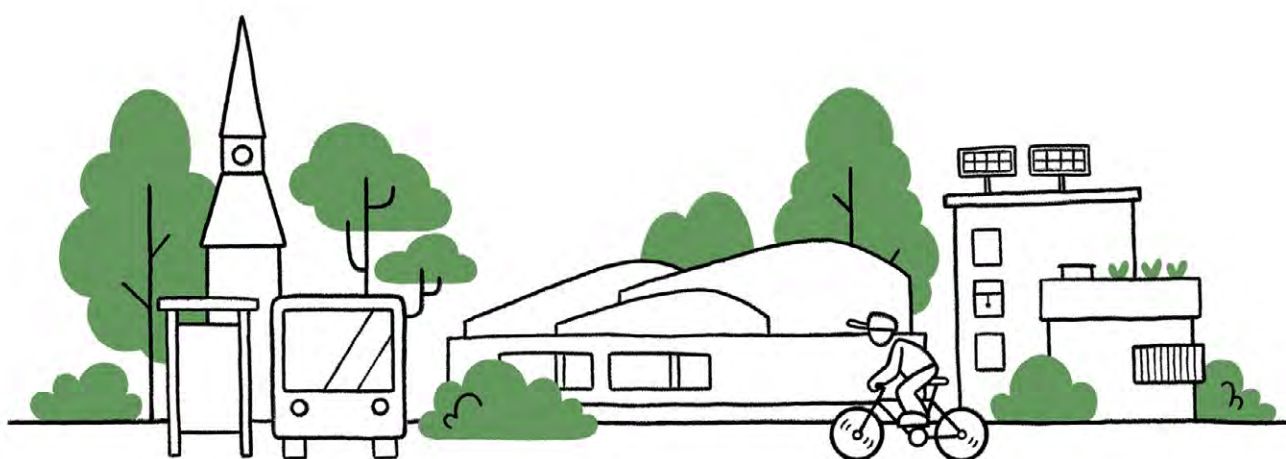
Lapissa jo aloitettua ilmasto-osallisuutta vahvistavien menetelmien systemaattista kehittämistä tulee jatkaa edelleen. Eri laisten osallistamismallien kokeileminen ja jalostaminen saavutettaviksi ja sopiviksi Lapin maakuntaan luo alueellista osallistamisen kulttuuria, joka vahvistaa ilmastotoimien ja vihreän siirtymän oikeudenmukaisuutta. Osallistamisen haasteiksi esimerkiksi eri laisten päästövähennysten nimissä toteutettavien hankkeiden kohdalla osallistamisen on koettu liian myöhäinen ajankohta. Eri laisten sidosryhmien riittävän varhainen osallistaminen vahvistaisi osallisuuden kokemusta ja sen vaikuttavuutta. Eri laisissa hankkeissa osallisuus näyttäytyy usein kuulemisina, asukastilaisuuksina ja mahdollisuuksina ottaa kantaa ja lausua niihin liittyvistä seikoista mutta osallistujille voi jäädä epäselväksi omien toimien merkityksellisyys prosessien edetessä.

Kehitetään Lapin ilmastotyön verkostoa

Lapin ilmastotyössä on tapahtunut strategiahankkeen valmistelun aikana paljon ja osa esimerkiksi hankkeiden välisistä synergiaeduista olisi jäänyt saavuttamatta ilman asiantuntijatyöryhmien muodostamaa verkostoa. Ilmastotyön vaikuttavuuden ja eri toimijoiden osallisuuden vahvistamiseksi suositellaan strategiahankkeen aikana luodun verkoston toiminnan mahdollistamista myös jatkossa. Tiedon kulku maakunnassa tapahtuvasta kehittämistyöstä tehostuisi erityisesti vapaamuotoisessa, orgaanisessa verkostossa, jossa on mukana henkilöitä, joiden työnkuvaan ilmastotyö kuuluu ja joilla on halua edistää Lapin yhteistä ilmastotyötä. Vaikka verkosto olisi vapaamuotoinen, sen käynnistämisestä vastaisi maakunnallisesta ilmastotyöstä vastaava taho ja toiminta voisi jatkua esimerkiksi järjestelyvastuuta kierrättämällä.

Vahvistetaan yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa

Kolmannella sektorilla on valtava potentiaali toteuttaa asukaslähtöistä osallistamista yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhdistysten toteuttamalla ruohonjuuritason toiminnalla on mahdollista edistää konkreettisia tekoja ja toimintamalleja, jotka edistävät ilmastotyötä myös asukastasolla. Myös ilmastoriskeihin varautumisella esimerkiksi paikallisilla asukas- ja kyläyhdistyksillä olisi mahdollisuuksia, mikä edellyttää vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten toimintaedellytysten turvaamista ja yhteisöllisyyden ja talkoohengen vahvistamista esimerkiksi kylissä.

3. Lapin ilmastoviestintä

Ilmastoviestinnällä on merkittävä rooli ilmasto-oi-
keudenmukaisuuden turvaamisessa. Kuntaliiton
Ilmastoviestinnän oppaassa¹⁰ todetaan: ”Ihmi-
sillä on oikeus vastaanottaa tietoa ihmiskunnan
merkittävimmästä haasteesta sekä siitä, mitä
ilmastonmuutos ja siihen vastaaminen merkit-
sevät heille ja heidän elinympäristölleen.” Tämä
korostaa julkisten toimijoiden tekemän ilmasto-
viestinnän merkitystä demokratian turvaamiseksi.
Maakuntatason julkiset toimijat voivat tukea
kuntia niiden ilmastoviestinnän toteuttamises-
sa. Julkisten tahojen lisäksi ilmastoon liittyvää
viestintää tekevät ja voivat tehdä muun muassa
kolmannen sektorin toimijat, yritykset sekä pai-
kallismediat.

Muutosten hitaus tekee vaikuttavan ilmastovies-
tinnän tekemisestä haastavaa. Vaikka ilmatie-
teellisessä mittakaavassa tällä hetkellä tapah-
tuva lämpeneminen on äärimmäisen nopeaa,
jokainen ihmissukupolvi kokee oman aikansa
vallitsevan ilmaston ja ympäristön normaaliksi.
Esimerkiksi yksilajinen talousmetsä on monelle
suomalaiselle tavallinen metsä, vaikka aidosti
luonnontilainen metsä on rakenteeltaan ja lajis-
toltaan hyvin erilainen. Ilmastoviestintään kaiva-
taan konkretiaa ja erilaisia tapoja ilmaista muu-
tosten merkittävyyttä myös meillä Lapissa niiden
ihmisryhmien parissa, jotka eivät kohtaa ilmasto-
riskejä esimerkiksi päivittäisessä työssään, kuten
poronhoitajat, kalastajat tai maanviljelijät.

Konkretian puutteen vuoksi ilmastonmuutok-
sesta viestimiseen liittyy edelleen myös vahva
todistamisvelvollisuus, jolloin päädytään hyödyn-
tämään erilaisia keskilämpötilojen kehitystä tai
sademääriä muutosta kuvaavia graafeja - kuten
myös tässä strategiassa. Nämä voivat kuitenkin

etäännyttää kuulijan ja katsojan itse ilmiöstä.
Tällä hetkellä yhteiskunnan tasolla myös tietee-
listä tutkimustietoa kyseenalaistavat äänenpai-
not ovat voimistuneet¹¹. Ilmastoviestinnässä on
kiinnitettävä huomiota viherpesun välttämiseen
ja viestinnän läpinäkyvyyteen. Erityisesti elin-
keinoelämän avoin, tutkimustietoon perustuva
viestintä auttaa myös lisäämään luottamusta
toimijoiden välillä.

Tiedon oikeellisuuden ja tutkimusperustaisuuden
lisäksi ilmastoviestinnän vaikuttavuuden vahvis-
tamiseksi on sen suunnittelussa huomioitava
myös kohderyhmän arvot ja tunteet. Ilmaston-
muutosta käsittelevää viestintää voidaan kuvata
pelottelevaksi, toimialoja ja kuluttajia syyllistä-
väksi, vaikeaselkoiseksi - ja toisaalta samaan
aikaan riittämättömäksi. Ilmastotoimista viestit-
täessä on tärkeää kiinnittää huomiota haastei-
den ja ratkaisujen mittakaavaan ja toimenpitei-
den vaikuttavuuteen. Puhuttaessa globaalista
ilmastokriisistä ja päästövähennystoimista sen
ehkäisemiseksi, voi vinkki sammuttaa valot
huoneesta poistuessa tuntua näpertelyltä. Kui-
tenkaan pieniä tekoja ei tästä syystä kenenkään
kannata jättää tekemättä. Pelkästään yksilöiden
valintojen korostamisen lisäksi myös yritysten ja
elinkeinoelämän toteuttamia vaikuttavia ilmasto-
tekoja ja aidosti kestäviä toimintamalleja kannat-
taa tuoda esille osana Lapin yhteistä ilmastovies-
tintää.

Viestinnän ja tiedonvälittämisen toimenpiteet
esiintyvät lähes kaikissa Lapin ilmasto- ja ener-
giastrategian osioissa päästövähennyksiä ja
sopeutumista tukevin toimenpiteinä. Viestin-
nän ja tiedonvälittämisen kohderyhmät näissä
ovat esimerkiksi maanomistajia, pk-yrittäjiä ja

elinkeinonharjoittajia tai sekä julkisen sektorin toimijoita. Usein toistuva viestintätarpeita ovat olleet hyvät käytännöt, esimerkit ja niiden jakaminen eteenpäin, jotta esimerkiksi kunnat ja yritykset saavat ideoita omien ilmastotekojensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Näiden esille tuomiseen ja tunnistamiseen toimijat tarvitsevat tukea sekä kanavia, joissa viestiä. Toisaalta usein myös vertaisilta oman elinkeinon piirissä saatu esimerkki ja kokemus olla vaikuttavampaa kuin ylhäältä alaspäin tapahtuva ohjaus ja neuvonta. Myös toimialajärjestöillä on merkittävä rooli omille kohderyhmilleen suunnatun, tietopohjaisen ilmastoviestinnän toteuttamisessa ja aktivoinnissa.

Tuttujen käytännöllistenkin esimerkkien kautta on mahdollista havainnollistaa ilmastonmuutokseen liittyviä ilmiöitä ja kestävien valintojen merkitystä. Lapissa ja Koillismaalla on tätä strategiaa laadittaessa ollut käynnissä maakunnallinen erityisesti maaseutualueiden asukkaille kohdennettu Ilmastoviisas pohjoinen maaseutu-hanke, jossa on järjestetty kestäviin arjen valintoihin sekä ilmastotekoihin kannustavia käytännönläheisiä työpajoja ja tilaisuuksia. Kyseinen toimintamalli on mahdollistanut ilmastoteeman käsittelyn asukkaiden kanssa konkreettisesti. Hankkeessa toteutetun kyselytutkimuksen perusteella maaseudun asukkaille ilmasto- ja ympäristökysymyksiin kohdistuvat huolenaiheet liittyivät erityisesti omaan lähiluontoon, minkä kautta ilmastonmuutoksen käsittelyä ja konkretisointia voisi pilotoida osana ilmastoviestintää.¹² Viestintää tulee jatkossakin toteuttaa monikanavaisesti hyödyntäen verkkoympäristöjen rinnalla myös paikallisia medioita ja olemassa olevia viestintäverkostoja ja -areenoita, kuten paikallislehtiä tai kylätapahtumia.

Ilmastoviestinnässä myös erilaisten kohderyhmien tunnistaminen ja viestinnän suunnitteleminen

kohderyhmän tarpeet ja ominaisuudet huomioiden on tärkeää. Viestintä on myös aina vähintään kahdensuuntaista ja esimerkiksi ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyen myös esimerkiksi luonnonvara-alojen ammattilaisilta saatavaa kokemusperäistä tietoa voidaan hyödyntää osana vaikuttavien toimenpiteiden suunnittelua. Myös eri sukupolvien edustajat ja väestöryhmät voidaan tunnistaa ilmastomuutosta koskevan tiedon tuottajina ja esimerkiksi asukkaiden omaa lähiympäristöä koskeva hiljainen tieto voi olla arvokas resurssi ilmastotyölle.

Ilmastoviestinnän tavoitteet

Lapin maakunnallisen ilmastoviestinnän tavoite on kannustaa ja sitouttaa alueen toimijoita edistämään ja toteuttamaan maakunnan oikeudenmukaista ilmastotyötä. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tulee lisätä alueen asukkaiden, viranomaisten, elinkeinoelämän edustajien ja kehittäjien tietämystä ja ymmärrystä ilmastomuutoksen vaikutuksista, maakunnallisen ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen toimenpiteistä sekä toimenpiteiden etenemisestä ja vaikuttavuudesta. Suunnitelman tavoitteena on, että lappilainen ilmastoviestintä kannustaa toimintaan, perustuu tietoon ja on läpinäkyvää. Ilmastoviestinnän tulee olla myös kohdennettua, saavutettavaa ja ymmärrettävää.

Ilmastoviestintä koetaan usein vaikeasti ymmärrettäväksi ja monimutkaiseksi, minkä vuoksi viestinnässä panostetaan erityisesti saavutettavuuteen ja selkeyteen. Koska ilmastonmuutokseen liittyvää tutkimustietoa tulee jatkuvasti lisää ja myös esimerkiksi kansainvälinen ilmastopolitiikka kehittyy jatkuvasti, viestinnän tulee olla säännöllistä ja ajantasaista. Ilmastoviestinnän kohderyhmien tunnistaminen ja viestinnän räätälöinti tehostaa sen vaikuttavuutta verrattuna yleisluontoiseen ”kaikkea kaikille” -viestintään.

Lapin ilmastoviestinnän koordinoinnista vastaa Lapin liitto ja siinä hyödynnetään ja kehitetään edelleen Lapin ilmasto- ja energiastrategia -hankkeelle luotua visuaalista ilmettä. Ilmastoviestintä ei kuitenkaan voi levätä vain yhden toimijan harteilla, vaan sitä on toteutettava verkostomaisesti ja laajassa yhteistyössä esim. kuntien, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän kanssa. Tästä voidaan jatkaa ilmastotyön kehittämistä systemaattisesti, mutta tukien orgaanista ja ketterää ilmastoyhteistyötä, jossa tieto virtaa.

Ilmastoviestinnän toimenpide-ehdotuksia

Tuetaan Lapin toimijoita ilmasto- viestinnässä

Maakunnallisessa ilmastoviestinnässä sitoutetaan Lapin kuntia ja muita toimijoita tunnistamaan niiden tekemää ilmastotyötä, ja viestimään esimerkiksi hankkeista ja investoinneista, jotka hillitsevät ilmastopäästöjä ja edistävät ilmastomuutokseen sopeutumista. Tämä voi tarkoittaa viestintäosaimisen vahvistamista, tukea tiedontuotantoon ja -kokoamiseen sekä resursseja viestinnän toteuttamiseen, mikä vaatii laajaa yhteistyötä Lapin kuntien, elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kesken. Toimijoiden yhteiset eri kohderyhmille suunnatut viestintäkampanjat ja osallistuminen esimerkiksi valtakunnalliseen Kestävän kehityksen viikkoon¹³ ja sen viestintään voivat vauhdittaa ilmastoviestintää.

Luodaan viestintäalusta Lapin il- mastotyölle

Viestintäalustan tavoitteena on koota yhteen ja tehdä näkyväksi Lapin ilmastotyön toimenpiteiden edistyminen ja niiden seuranta mittareineen. Alustan avulla voidaan tukea kuntia ja muita toimijoita niiden ilmastoviestinnässä, kun alueellista ilmastotietoa on koottuna yhteen paikkaan. Viestintäalusta mahdollistaa hyvien ilmastokäytäntöjen

esittelyä ja jakamista eri toimialoille, sillä käytännön esimerkkien tarvetta tuotu esiin strategiatyön valmistelun ajan useissa eri yhteyksissä. Muualla Suomessa on hyödynnetty esimerkiksi alueellista Ilmastovahti-palvelua. Alustan toiminnan käynnistämiseen voidaan hyödyntää esimerkiksi hanke-rahoitusta.

Tuodaan tarinallisuus osaksi il- mastoviestintää

Lapin ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman tueksi tuotetussa Ilmatieteen laitoksen raportissa oli mukana tarinallisia ilmastokuvauksia, joiden tavoitteena oli tutkimustietoon pohjaten havainnollistaa ilmastomuutosta. Näitä tarinallisia ilmastokuvauksia voitaisiin luoda osaksi esimerkiksi eri toimialojen sopeutumissuunnittelua konkretisoimaan ilmastomuutoksen vaikutuksia. Myös aidot tarinat ja esimerkit lappilaisista ilmastotoimista ja ihmisistä niiden takana tuovat ilmastotyön lähemmäksi paikallisia ihmisiä. Lasten ja nuorten ilmastomuutosta koskettavien tarinoiden kerääminen esim. kirjoittaen tai videoiden toisi myös tulevien lappilaisten kokemusmaailman osaksi ilmastotyötä ja siihen liittyvää viestintää.

Kulttuuri ja luovat alat mukaan il- mastoviestintään

Lapissa on pitkät perinteet käsitellä luontosuhdetta ja ympäristömuutosta kulttuurin ja taiteen kautta, mikä näkyy esimerkiksi kuvataiteessa. Tämän strategian laatimisen aikaan vietettiin Reidar Säreistöniemen juhluvuotta ja monet sen tiimoilta kootut näyttelyt keräsivät ennätysyleisön. Kulttuurilla ja luovilla aloilla on osaamispotentiaalia auttaa käsittelemään läpileikkaavaa, vaikutuksiltaan ketjuuntuvaa ja monenlaisia tunteita herättävää ilmastomuutosta monipuolisesti ja kokemuksellisesti. Suuntaviivoja yhteistyölle voi löytyä Lapin kulttuurin ja luovien alojen tilannekuvaraportista¹⁴.

4. Kohti ilmastokansalaisuutta

Puhuttaessa ilmastotyöstä ja sen oikeudenmukaisuudesta, on huomioitava tämän päivän lapset, nuoret sekä vielä syntymättömät sukupolvet. Ilmastomuutoksen vaikutukset tulevat näkymään merkittävimmin vasta vuosikymmenien päästä, jolloin tässä hetkessä aikuisten tekemät päätökset vaikuttavat tulevien lappilaisten elinympäristöön ja -olosuhteisiin. Ilmastokriisin pysäyttämiseksi muutosten tekeminen ja niihin sopeutuminen on aloitettava viimeistään nyt. Lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen omaan tulevaisuuteensa on keskeistä ja Lapin ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanossa on tunnistettava ja hyödynnettävä vahvemmin toimijoita ja tapoja edistää nuorempien sukupolvien osallisuutta.

Vaikka usein toivo kohdistetaan tuleviin sukupolviin, ilmastotoimien kanssa ei ole mahdollista jäädä odottamaan. Ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen ovat luoneet merkittäviä muutostarpeita yhteiskunnassa, jotka edellyttävät uudenlaista osaamista sukupolvesta riippumatta. Ilmastomuutokseen liittyvä tieto myös laajentuu ja kehittyy valtavalla vauhdilla, mikä edellyttää joustavuutta kaikilta toimijoilta. Jatkuva oppiminen tukee ihmisten ja yhteisöjen muutoskyvykkyyttä, jota voidaan vahvistaa sekä työelämässä, oppilaitoksissa että esimerkiksi vapaan sivistystyön parissa. Myös päättäjille ja luottamushenkilöille osaamisen vahvistaminen ja tuki ovat keskeisiä oikeudenmukaisen ilmastotyön toteutumisen kannalta. Tähän tarpeeseen on Lapissa vastattu esimerkiksi *Oikeudenmukainen päätöksenteko Lapissa* -hankkeen toimesta¹⁵.

Ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen edellyttää yhteiskunnalta laaja-alaisia muutoksia pelkkien yksittäisten tekojen ja ratkaisujen sijaan. Tämä vaatii ihmisiltä, yhteisöiltä ja organisaatioilta osaamisen ja tiedon lisäksi syvällistä ymmärrystä ja sitoutumista muutokseen. Muutosta kuvaa osuvasti ilmastokansalaisuuden käsite¹⁶. Sen käyttö on laajentunut viime vuosina ja ilmastokansalaisuus voidaan rinnasta myös ympäristökansalaisuuteen, jonka lisäksi ilmastokansalaisuus viittaa myös yksilön osallisuuteen rajat ylittävässä ilmastokriisissä osana globaalia yhteisöä¹⁷. Ilmastokansalaisuus muodostuu siis suhteesta omaan lähiympäristöön, maailmanlaajuisesta solidaarisuudesta sekä mahdollisuuksista toimia ja vaikuttaa ilmastomuutoksen hillintä- ja sopeutumistyössä.

Nuorten ympäristökansalaisuutta koskevassa tutkimuksessa on todettu, että jo varhaisessa vaiheessa tapahtunut luonnossa vietetty aika lisää kiinnostusta toimia ympäristön hyväksi myös myöhemmin elämässä¹⁸. Lappilaisten nuorten vahva luontosuhde näkyikin tämän strategian johdannosta löytyvässä kannanotossa, jossa huoli luonnosta on läsnä. Ilmastokansalaiseksi kasvamista voidaan tukea jo lapsuudessa ja nuoruudessa, vapaa-ajalla ja varhaiskasvatuksen ja koulun piirissä. Myös aikuisten luontosuhteen vahvistaminen tukee ilmastokansalaisuutta. Ilmastokansalaisuutta ei kuitenkaan tule ymmärtää vain yksilön vastuuksi vaikuttaa ja tehdä esimerkiksi kestäviä kulutusvalintoja omassa elämänpiirissään. Yhteiskunnalla on merkittävä rooli ilmastokansalaisuuden toteutumisen mahdollistamisessa esimerkiksi tukemalla jatkuvaa

oppimista, luontosuhdetta, kestäviä elämäntapoja ja osallisuuden paikkoja.

Lappilaisten ilmastokansalaisuutta voidaan tukea esimerkiksi strategisen ilmastoviestinnän keinoin, joka on keskeistä tämän käsillä olevan strategian toimeenpanovaiheen kannalta. Tämä edellyttää julkisten tahojen toteuttaman ilmastoviestinnän resursointia ja hyvää suunnittelua. Lapissa ilmasto-osallisuuden ja -viestinnän toimis-
sa ollaan hyvällä alulla useiden eri kehittämis- ja tutkimushankkeiden toimesta ja tätä työtä on syytä jatkaa vahvassa yhteistyössä. Lappilaisten luontosuhde ja myös usein jaettu huoli oman lähiympäristön tilasta voivat olla strategisen ilmastoviestinnän ja osallisuuden vahvistamisen ytimessä.

Koulutuksen, kasvatuksen ja elinikäisen oppimisen teemat korostuvat ilmastokansalaisuuden vahvistamisessa. Lappilaisille lapsille ja nuorille olisi luotava kestävä elämän opinpolku, joka lähtee varhaiskasvatuksesta ja jatkuu pitkälle aikuisuuteen. Eri ikä- ja oppimisen vaiheissa voidaan tukea kestävyttä erilaisin keinoin. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa luontosuhdetta vahvistamalla, ala-asteella ruokahävikkiin puuttumalla tai kierrättämällä ja yläasteella ja lukioissa ja ammattikouluissa osana aineopetusta yleissivistävänä poikkileikkaavana teemana. Esimerkiksi Hämeenlinnan kaupungin opetussuunnitelmassa on esitetty kestävä elämäntavan opinpolku¹⁹ ja Oulun kaupungilla on useissa hankkeissa kehitetty kestävä tulevaisuuden opinvirtaa²⁰. Valmis ympäristökasvatusohjelma ja kansainvälinen kasvatusalan ympäristösertifikaatti on Vihreä lippu, joka Lapissa löytyy strategiaa laadittaessa seitsemältä koululta tai päiväkodilta²¹.

Riippumatta valitusta toimintamallista on kestävyys- ja ilmastokasvatuksen hyvä olla vahva osa paikallisia opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmia. Tähän ohjaa myös Perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteiden (2014) arvope-
rustan kohta Kestävän elämäntavan välttämättö-
myys²². Kestävyyskasvatus edellyttää kuitenkin kasvatusalan organisaatioilta ja henkilöstöltä riit-
tävää resursseja, mikä on haaste kuntien yleinen taloustilanne huomioiden. Aikuisväestön ilmasto-
osaamisen vahvistamisessa on syytä huomioida muun muassa vapaasivistystyö, kuten kansalais-
opistot ja järjestöt, sekä työpaikoilla tapahtuva
lisäkoulutus.

Ruohonjuuritason tekemisellä sekä kasvatuksella ja koulutuksella voidaan vahvistaa ilmastokan-
salaisuutta. Lapin liiton aiemmassa ”Tehemä
yhessä ilmastotyötä” hankkeessa tavoitteena oli kannustaa kuntia ja muita toimijoita toteutta-
maan ilmastotokeja²³. Tehemä yhdessä kuvaakin lappilaista ilmastokansalaisuutta hyvin, sillä il-
mastotyö on jokaisen asia ja jokaisen on tunnis-
tettava myös omat mahdollisuutensa vaikuttaa
siihen.

Kohti ilmastokansalaisuutta - toimenpide-ehdotus

Edistetään laajasti ilmastokasva- tusta

Tuetaan ja kannustetaan kasvatus- ja koulutusor-
ganisaatioita huomioimaan ilmastokansalaisuu-
den vahvistaminen osana omaa toimintaansa ja
turvataan näiden toiminnalle riittävät resurssit.
Pyritään lisäämään esim. Vihreä lippu -sertifikaat-
in saaneiden koulutus- ja kasvatusorganisaatioi-
den määrää Lapissa.

Ilmastotekoja lappilaisille

- Selvitä hiilijalanjälkesi tai tee elämäntapatesti. Pohdi sen perusteella, mitkä ovat sinulle sopivia päästövähennyskohteita ja keinoja. Pohdi, mitä niistä voit tehdä heti ja mitä ehkä myöhemmin. Kaikki eivät voi tehdä kaikkea ja pienilläkin teoilla on merkitystä, kun niitä tehdään paljon.
- Jos omistat asunnon, selvitä, miten sen energiatehokkuutta voi parantaa. Esimerkiksi onko tarvetta lisäeristykselle, ikkunaremonteille tai toisiko automaation hyödyntäminen säästää energiankulutuksessa ja energian kustannuksissa? Jos asuntosi lämpiää öljyllä, harkitse lämmitystapamuutosta. Selvitä myös, kannattaisiko investointi lisälämmitykseen esimerkiksi lämpöpumpuilla tai oman pienenaurinkovoimalan perustaminen.
- Kotitalouksissa energiaa kuluu eniten kodin ja lämpimän käyttöveden lämmittämiseen, seuraavaksi eniten kodinkoneisiin ja valaistukseen. Vaikka me Lapissa olemme tottuneet elämään visusti, energiankulutukseen kannattaa silti kiinnittää huomiota. Tiesitkö, että huonelämpötilan laskemisella yhdellä asteella voi säästää noin viisi prosenttia lämmitysenergiaa!
- Jos omistat auton, harkitse voisitko auttaa muita pienentämään heidän hiilijalanjälkeänsä tarjoamalla kimppakyytejä - samalla saat seuraa Lapin pitkille taipaleille. Harkitse myös, voisitko jakaa eli vuokrata autoasi silloin, kun et itse sitä tarvitse. Näin paitsi vähennät päästöjä, saat myös lisätuloja.
- Kun auton vaihto tulee ajankohtaiseksi, selvitä olisiko sähköautoon siirtyminen järkevä vaihtoehto. Useimmiten sähköautoilu on kokonaiskustannuksiltaan edullisempaa kuin perinteinen autoilu. Lapissa on, aivan pohjoisimpia osia lukuun ottamatta, jo melko kattava latausverkosto. Kotilataus on yleensä edullisin vaihtoehto ja se on helppo laittaa omakotitaloon.
- Kävely ja pyöräily tekevät hyvää paitsi kukkarolle ja päästöille myös terveydelle. Sähköpyörä pidentää pyöräilymatkoja ja jos liikkumisen tarve on pääsääntöisesti vain lyhyitä matkoja, se voi joillain jopa korvata oman auton. Mitä jos Lapissa iso osa matkoista tehtäisiin hiihtäen tai potkukelkalla?
- Voiko Lapissa pärjätä ilman omaa autoa ja saada siten samalla säästöjä? Se riippuu sinun liikkumistarpeistasi ja mahdollisuuksistasi hyödyntää muita liikkumismahdollisuuksia. Esimerkiksi jos voit hoitaa lyhyet matkat kävellen tai pyöräillen ja pidempiä reissuja on harvemmin, ehkä voit hoitaa ne hyödyntäen kimppakyytejä, yhteiskäyttöautoja tai vuokra-autoja sekä julkisia liikennevälineitä. Tämä voi vaatia vähän enemmän aikaa ja vaivaa kuin oman auton rattiin hyppääminen, mutta vaatiihan se oman auton ylläpitokin aikaa ja energiaa.
- Elämä on liian lyhyt etelässä eletäväksi – Lappi on ihan paras paikka paitsi asua, myös matkustella. Suosimalla lähimatkailua voit saada myös pienemmällä matkabudjetilla enemmän elämyksiä samalla, kun tuet kotiseutusi elinvoimaa. Toki välillä voi olla hyvä käydä muuallakin tuulettumassa - silloinkin kannattaa miettiä, voisitko matkustaa maata pitkin, jolloin itse matkantekokin voi olla elämys. Ja kun matkustat harvemmin, mutta viivyt kauemmin, saat pienemmällä matkustusbudjetilla ja pienemmillä päästöillä enemmän.

- Suosimalla kasvispainotteista ja lähellä tuotettua ruokaa, teet hyvää sekä omalle terveydellesi että Lapin elinvoimalle. Jos lähikauppasi ja lounasruokalasi kasvisruoan valikoima ei tyydytä, anna rohkeasti palautetta. Lähiruokaa suoraan tuottajalta saat esimerkiksi hyödyntämällä lähiruoan myynti- ja jakeluverkostoja eli REKOja. Niissä kuluttajat tilaavat lähiruokatuottajilta elintarvikkeita suoraan ilman välikäsiä.
- Me lappilaiset olemme siitä hyvässä asemassa, että meillä ei ole foorumeita ja jumboja houkuttelemassa heräteostoksiin ja kulutamme tavaroihin keskimääräistä suomalaista vähemmän. Maltti on edelleen valttia hankinnoissa: harkitse mitä oikeasti tarvitset ja mistä sen hankit: Voiko vanhan vielä korjata tai saatko tarvitsemasi käytettynä? Voiko sen lainata tai vuokrata? Usein halpa hinta tarkoittaa kallista kokemusta: uuden hankkimisessa kannattaa suosia laadukkaita, pitkäikäisiä tuotteita ja tukea paikallisia aina, kun se on mahdollista.
- Jätteiden lajittelu on tärkeä osa arjen ympäristötekoja. Lajittelemalla jätteet kuntasi ohjeistuksen mukaan saat yleensä myös säästöjä sekajätteen kuljetusmaksuissa. Lajitellut jätteet viedään joko taloyhtiön jäteastioihin tai alueellisiin ekopisteisiin. Omakotiasuja voi myös perustaa kompostin tai sopia naapuruston kanssa yhteisestä biojäteastiasta. Erityisjätteet, kuten vaaralliset jätteet, sähkölaitteet ja poistotekstiilit, toimitetaan niille tarkoitettuihin vastaanottopisteisiin tai hyötyjäteasemille. Ajantasaiset tiedot lajittelusta ja lähimmistä keräyspisteistä löydät oman kuntasi tai jätehuoltoyhtiön verkkosivuilta.
- Jokainen meistä voi olla ilmastovaikuttaja – ei vain teoillaan, vaan myös sanoillaan. Kun teet ilmastoystävällisiä valintoja ja puhut niistä avoimesti, annat muille esimerkin ja herätät keskustelua. Ystävien, perheen ja työyhteisön kanssa jaetut ajatukset voivat inspiroida muutosta, joka leviää laajalle. Myös siitä kannattaa keskustella, mikä estää teitä tekemästä kestäviä valintoja. Muista, että voit tehdä vain sen, mitä tilanteesi ja elinympäristösi mahdollistaa. Aina voit kuitenkin vaatia kunnilta ja päättäjiltä mahdollisuuksia ja tukea kestäville valinnoille.

5. Lähdeluettelo

- 1 Kivimaa, P., Heikkinen, M., Huttunen, S., Jaakkola, J. J. K., Juhola, S., Juntunen, S., Kaljonen, M., Käyhkö, J., Leino, M., Loivaranta, T., Lundberg, P., Lähteenmäki-Uutela, A., Näkkäläjärvi, K., Sivonen, M. H., & Vainio, A. (2023). Ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuuden arviointi (Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2023). Suomen ilmastopaneeli. <https://doi.org/10.31885/9789527457184>
- 2 Lapin liitto. (Viitattu 3.10.2025). Kestävä kehitys. <https://www.lapinliitto.fi/aluekehitys/kestava-kehitys/>
- 3 Lapin liitto. (2025). Vihreän siirtymän arviointiraportti 2024 (Julkaisu 5.3.2025). <https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2025/03/vihrean-siirtymän-arviointiraportti-2024-5.3.2025.pdf>
- 4 Arktinen keskus. (Viitattu 2.10.2025). REBOUND: Uudet rajat kohti resilienttiä ja oikeudenmukaista yhteistä arktista tulevaisuutta. <https://www.arcticcentre.org/FI/rebound>
- 5 Lapin liitto. (2020). Lapin maaseutuohjelma. <https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2020/12/Lapin-maaseutuohjelma.pdf>
- 6 Turun yliopisto. (Viitattu 3.10.2025). Metsäraati – Kansalaiskeskustelut. FACTOR-hanke. <https://sites.utu.fi/factor/kansalaiskeskustelut/metsaraati/>
- 7 Pelkosenniemen kunta. (Viitattu 3.10.2025). Kestävän kasvun ohjelma -hanke <https://pelkosenniemi.fi/tyo-ja-yrittajyys/hankkeet/kestavan-kasvun-ohjelma-hanke>
- 8 Romakkaniemi, J. (2023). Moninainen järjestötieto: Järjestötiedon keruun ja hyödyntämisen nykytila ja kehittämistarpeet. <https://www.lapinsotu.fi/uutiset/moninainen-jarjestotieto-selvitys-j/>
- 9 Vanhustyön keskusliitto. (2.10.2025). Miten haen korjausneuvontaa? <https://vtkl.fi/toiminta/korjausneuvonta/miten-haen-korjausneuvontaa>
- 10 Suomen Kuntaliitto. (2023). Ilmastoviestintä kunnissa. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Ilmastoviestint%C3%A4Kunnissa_final_0.pdf
- 11 Tieteentiedotus ry. (2024). Tiedebarometri 2024. https://www.tieteentiedotus.fi/files/Tiedebarometri_2024.pdf
- 12 Peräpohjolan Leader ry. (Viitattu 3.10.2025). ILIMA – Ilmastoviisas pohjoinen maaseutu. <https://perapohjola.fi/omat-hankkeet/ilima-ilmastoviisas-pohjoinen-maaseutu/>
- 13 Kestävän kehityksen viikko. (Viitattu 3.10.2025). Kestävän kehityksen viikko – tapahtuma ja verkosto. <https://kestavankehityksenviikko.fi/>
- 14 Lapin liitto. (2025). Lapin kulttuurin ja luovien alojen tilannekuvaraportti: Kokoamo 2.6.2025. <https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2025/06/Lapin-kulttuurin-ja-luovien-alojen-tilannekuvaraportti-Kokoamo-02062025.pdf>
- 15 Lapin yliopisto. (Viitattu 3.10.2025). Oikeudenmukainen ja vastuullinen päätöksenteko Lapissa – tutkimus- ja kehittämishanke. <https://ulapland.fi/hanke/oikeudenmukainen/>
- 16 Suomen Kuntaliitto. (2023). Ilmastoviestintä kunnissa. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Ilmastoviestint%C3%A4Kunnissa_final_0.pdf
- 17 Järvelä, M. (2023). Ympäristökansalaisuudesta aineksia ilmastokriisin ratkaisuun. Versus-lehti. <https://www.versuslehti.fi/kriittinen-tila/ymparistokansalaisuudesta-aineksia-ilmastokriisin-ratkaisuun/>

- 18 Pienimäki, M., Marttila, M. & Colliander, M. 2021 "Vegenakkeja ja pyöräilyä" – kyselytutkimus kaupungissa asuvien nuorten ympäristökansalaisuudesta. Julkaisussa Nuorisotutkimus 2/2021 Nuoret toimijoina ilmastomuutoksen ja kestävä kehityksen politiikassa.
- 19 Hämeenlinnan kaupunki. (Viitattu 29.9.2025)). Perusopetuksen opetussuunnitelma. ePerusteet. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/27600769>
- 20 Oulun kaupunki. (Viitattu 3.10.2025). Opinvirta – Oulun kaupungin opetussuunnitelmapalvelu. <https://www.ouka.fi/opinvirta>
- 21 Vihreä lippu. (Viitattu 3.10.2025). Osallistujat. <https://vihrealippu.fi/osallistujat/>
- 22 Opetushallitus. (Viitattu 3.10.2025). Perusopetuksen opetussuunnitelma. ePerusteet. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/426525>
- 23 Ympäristöministeriö (viitattu 29.5.2025). Alueet kuntien ilmastotyön tukena, Lapin liitto: Tehemä Yhessä ilmastotyötä -hanke. [ESITYS_20220928135548.pptx](#)

Lapin ilmasto- ja energiastrategia on toteutettu saman nimisessä hankkeessa 1.5.2024 – 31.12.2025. Hankkeen toteuttajina toimivat Lapin elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Lapin liitto.

Hanke sai rahoituksen Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja sen kokonaisbudjetti oli 486 738 euroa, josta EU-rahoitusta 389 391 euroa.

lapinluotsi.fi/lapin-ilmasto-ja-energiastrategia

LAPIN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan unionin
rahoittama